

Despre o casă de pe Ulița Mare a Iașilor și despre o poveste cu drepturile femeii din Moldova (prima jumătate a secolului al XVIII-lea)

Petronel Zahariuc

Începând din domnia lui Vasile Lupu, Ulița Mare a Iașilor (astăzi, Strada Ștefan cel Mare și Sfânt) va deveni principala stradă din capitala Moldovei. Istoria ei a fost scrisă în mare parte, pentru că a derivat din istoriile bisericilor și caselor, care mai sunt și care au fost de o parte și de alta a străzii. Cu toate acestea, așa cum se întâmplă în cercetarea istorică, descoperirea unor noi dovezi, în arhive sau în pământ, îmbogățește mereu cunoștințele noastre despre viața de pe Ulița Mare în diferite momente din rostogolirea timpului. Așa stau lucrurile cu o casă sau mai bine-zis un grup de case, pivnițe și dughene, situate undeva peste drum de biserica catolică, între Ulița Mare și Ulița Strâmbă, din a căror viață câteva fragmente răsar dintr-o condică scrisă de Constandin Leondari sulger, cândva la cumpăna dintre veacurile al XVIII-lea și al XIX-lea. Condica cuprinde copiile a 18 documente, din intervalul 1670 – 1761, și a fost probabil cumpărată de Grigore Crețu de la Ioan Nădejde¹, după care a fost achiziționată în 1901, cu 100 de lei (însemnare pe coperta a doua), de Biblioteca Academiei Române, care a așezat-o în colecția Documente istorice. Dintre cele 18 documente, patru au fost publicate, însă după original, de Gheorghe Ghibănescu (12 iulie 1670², 1 iunie 1671³, 20 septembrie 1703 și 29 februarie 1720), iar unul a fost doar menționat (1 decembrie 1703), astfel că, pe cele publicate am ales să nu le republic în acest grupaj.

Cele trei documente publicate au o mare importanță, nu numai din perspectiva „dosarului” caselor aduse în discuție, ci și prin informațiile de istorie generală pe care le conțin. Cel dintâi document din condică, cel din 12 iulie 1670, este o mărturie a marilor boieri, în care se arată stăpânii locului de pe Ulița Mare, începând din primele decenii ale

1. BAR, Documente istorice, CMXXVI/1 (**Anexa 1**).

2. Gheorghe Ghibănescu, *Surete și izvoade*, Iași, 1908, IV, p. 203-205, nr. CXCIII (din acta Rozanes, „azi A. Teodorea-nu, Iași, strada Primăriei, colț cu strada căp. Păun”); *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, II, Iași, 2000, p. 294-295, nr. 319 (text după ediția Gheorghe Ghibănescu).

3. Gheorghe Ghibănescu, *op. cit.*, IV, p. 211-213, nr. CXCVII (cu un comentariu); *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, II, p. 325-326, nr. 352 (text după ediția Gheorghe Ghibănescu); N. Iorga, *Studii și documente (Basarabia noastră. Scrisă după 100 de ani de la răpirea ei de către ruși)*, XXIV, Vălenii de Munte, 1912, p. 68 (comentariu după Gheorghe Ghibănescu, însă în loc de Iași, N. Iorga a scris: „Galați”); Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, I, ediția a doua, p. 102.

secolului al XVII-lea. Și iată ce spune mărturia boierească: „Scriem și dăm știre pentru niște pivniță și cu loc cu tot pe Ulița Mare, unde au șezut Gheorghii hatmanul, fratele lui Vasilie vodă, care loc și cu pivniță iaste danie lui Pană păharnicul de Covurlui de la doamna Marghita, pentru a lui slujbă dreaptă ce i-au slujit. Iar dacă au stătut Vasile vodă la domnie ș-au făcut casă Gheorghie hatmanul pe acel loc, iar când au fost aproape de priminiala lui Vasile vodă au chemat Gheorghie hatmanul pre Pană paharnicul, într-un Post Mare, ca să facă tocmală și să-i facă plată pentru pivniță și pentru loc. Și au luat Gheorghie hatmanul zapisul acel de danie de la doamna Marghita de la Pană păharnicul și i-au pus zi să vie după Paști ca să-i plătească ocina. Apoi, până în Paști, s-au rădicat Gheorghie Ștefan pre Vasilie vodă și i-au scos pre toți din țară. Atunce, au pierit și zapisul acel de danie de la doamna Marghita la Gheorghie hatmanul, și plată nu i-au făcut”.

Răsturnarea lui Vasile Lupu este un eveniment destul de bine cunoscut, iar încercarea fratelui domnului, Gheorghe hatmanul, de a scăpa de unul dintre multele abuzuri de putere, arată disperarea grupului din jurul domnului, care căuta să se împace cu răsculații, neavând însă succes. Despre victima abuzului, Pană paharnicul de Covurlui, nu se știe prea multe lucruri. Cât știm, puțin, a fost adunat de Paul Păltănea, într-o mică biografie cuprinsă în istoria Galaților⁴, în care acest document este una dintre piesele importante. Înainte de paharnicul Pană, locul din Iași a aparținut doamnei Marghita, soția lui Simion Movilă, fiica lui Gavrilaş Hâra și a Marincăi (fiica vistiernicului Stroici). Mai puțin probabil ca locul să fi fost domnesc sau să fi aparținut familiei Movilă. Paharnicul Pană a murit la puțină vreme după plecarea din domnie a lui Vasile Lupu, lăsând cu limbă de moarte un testament în care a povestit despre silnicia și despre înțelegerea nefinalizată cu hatmanul Gheorghe Coci.

Pentru că, o vreme, fiul lui Pană, Andronachi, nu a avut mijloacele să se lupte pentru moștenirea tatălui său, deși în domnia lui Istratie Dabija a ajuns pârcălab de Covurlui⁵, în prima domnie a lui Gheorghe Duca (1665-1666), ginerii hatmanului Gheorghe Coci, vistiernicul Ursachi și comisul Alexandru Draco, au obținut de la domn, vechi prieten al răposatului lor socru, confirmarea stăpânirii peste locul din Iași, iar vistiernicul Ursachi s-a și așezat cu traiul în aceste case. Însă, peste câțiva ani, în cea de-a doua domnie a lui Gheorghe Duca, pârcălabul Andronachi, adunând ceva putere și mai multă influență, s-a judecat cu stăpânii locului, reușind să obțină moștenirea tatălui lui, pe care a scos-o repede la vânzare, iar cumpărătorul a fost tocmai marele vornic Miron Costin, pentru că „giupâneasa dumisali iaste rudă mai aproape, nepoată de hiiu, doamnei Marghita”. Peste un an, Miron Costin a vândut și el proprietatea din Iași, marelui vistiernic Gheorghe Ursachi, pentru o veche datorie, însă și pentru faptul că ginerele hatmanului Gheorghe Coci, cât a trăit în aceste case, „le-au îngrădit cu zaplazi și le-au tocmit, făcându-le din stricate bune, cu câtăva cheltuială, ceea ce să cuviniia a i să întoarce”.

În vecinătatea acestui loc s-a aflat un altul, care în toamna anului 1703 a fost dăruit de beizadeaua Ștefan, fiul lui Grigore vodă Ghica și al Mariei, fiica lui Matei Sturza, verișoarei sale, Nastasia, soția comisului Manolachi Hrisoverghi și fiica lui Chiriac Sturza și a Mariei Isar. Documentul de danie a fost scris la Țarigrad (Istanbul), fiind al treilea document, dintre cele publicate de Gheorghe Ghibănescu. Dania a fost întărită de Mihai

4. Paharnicul Pană a stăpânit părți din satele Zărnești și Oteci, din ținutul Covurlui, și a participat la diferite hotărâni de moșii din zonă, în vremea domniei lui Vasile Lupu (Paul Păltănea, *op. cit.*, p. 17, 102-104).

5. *Ibidem*, p. 108-110. La 28 februarie 1680, Constantin Cantemir cumpără satul Zărnești de la Andronache Pană pârcălab (*ibidem*, p. 136; ANB, Achiziții Noi, MMCMV/6, nr. 33).

vodă Racoviță, la 1 decembrie 1703⁶.

Apoi, cel de-al patrulea document din condică, din 29 februarie 1720, care a fost editat de Gheorghe Ghibănescu, însă după original, ne întoarce la casele vistiernicului Ursachi, care au fost pierdute de fiul său, Dumitrașco Ursachi mare stolnic, în urma unei afaceri vamale încheiate cu un prejudiciu adus asociatului său, Grigorașco Bozagiul mare vameș⁷. Datoria a fost stinsă de soția stolnicului Ursachi, Maria, care a trebuit, după lungi judecăți, să-i dea vameșului o seamă de moșii și curțile din Iași de pe Ulița Mare, după hotărârea lui Mihai vodă Racoviță. Nici lui Grigorașco Bozagiul curțile nu i-au fost de trebuință, astfel că le-a vândut repede lui Iordache Cantacuzino (Deleanu) mare vistiernic, vărul lui Mihai Racoviță, cu 500 de lei, „însă pre giământate de casă cu loc cu tot i-am dat dumisale danie, pentru un bine ce mi-au făcut dumnealui de au stătut pentru mine de mi-au scos niște bani cu mijlocul dumisale de la măriia sa, Mihai vodă, care am fost cheltuit de la mine, luați cu datorii în trebile domnești, iară giământate de bani, 250 lei bătuți, mi-au dat dumnealui visternicul bani gata în mâinile mele pre giământate de curți, cu loc cu tot”⁸.

Următoarele două documente din condică sunt mai lămuritoare pentru lupta dusă de Maria Ursăchioaia stolniceasa pentru a nu-și pierde averea⁹. În urma acestui zbugium și a noianului de judecăți, în cuprinsul lor s-a strecurat și povestea, amintită în titlu, despre dreptul femeii la moștenire în Moldova: „nu încap fetile boerilor la curțile din Iași, fără cât rămân curțile din Iași în sama a ficiori de boeri să le moștiniască, precum este obiceiul din bătrâni și precum am apucat”. Această afirmație, care a reieșit în urma discuțiilor dintre domn, ierarhi ai Bisericii și mari boieri, ascunde ceva adevăr, însă este greu de spus cât anume. După cum se știe din nenumărate documente și studii de istorie ale vechiului drept românesc, femeile din Moldova, spre deosebire de cele din Țara Românească¹⁰, aveau vocație succesorală și pentru averea imobiliară a părinților, indiferent din ce se compunea ea (sate, locuri de casă și dughene în orașe, vii etc.), deși din testamentele și foile de zestre păstrate se poate observa o oarecare înclinație a părinților spre a acorda fetelor mai mult și mai multe din averea mișcătoare, decât din cea nemișcătoare¹¹.

Această excepție invocată de judecători, privitoare la curțile din Iași, care potrivit obiceiului din bătrâni și experienței lor de viață ar mai fi fost pusă în practică și cu alte ocazii este foarte greu de descoperit. În diatele sau testamentele din secolul al XVIII-lea se observă că și fetele de boieri moșteneau case în Iași, deși, în unele cazuri, se poate ca părinții să se fi îngrijit, în aranjarea moștenirii, ca reședința din capitală să cadă în partea băieților,

6. Gheorghe Ghibănescu, *Documente slavo-române*, în „Teodor Codrescu”, VI, nr. 4, 1936, p. 54 (text după original și comentariu); *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, III, Iași, 2000, p. 201-202, nr. 233 (text după ediția Gheorghe Ghibănescu).

7. BAR, Documente istorice, CMXXVI/6 (**Anexa 2**).

8. Pentru marele stolnic Dumitrașco Ursachi, vezi Nicolae Stoicescu (*Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova, sec. XIV-XVII*, București, 1971, p. 454-455), Marcel Lutić, (*Neamul Ursachi*, în „Arhiva Genealogică”, V<X>, nr. 3-4, 1998, p. 61-70) și Mihai-Bogdan Atanasiu (*Din lumea cronicarului Ion Neculece. Studiu prosopografic*, Iași, 2015, p. 513-516), iar pentru Grigore (Grigorașco) Bozagiul mare vameș, efemer chiar mare postelnic, vezi Ion Neculce, care, povestind evenimentele de după lupta de la Stăniliești, a scris și despre ridicarea în rang de către turci a negustorului grec: „așjiderea și pre un grec, anume Bozagiul, ce fusese vameș mare, îl puse să fie postelnic mare” (*Letopiseșul Țării Moldovei <Cronica copiată de Ioasa Luca>*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Zamfira și Paul Mihail, Chișinău, 1993, p. 580, p. 204).

9. *Ibidem*, CMXXVI/7; Gheorghe Ghibănescu, *Documente slavo-române*, în „Teodor Codrescu”, VI, nr. 3, 1936, p. 37-38 (text după original); *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, III, p. 516, nr. 587 (text după ediția Gheorghe Ghibănescu).

10. **Anexele 3 și 4**.

11. Violeta Barbu, *Ordo amoris. O istorie a instituției căsătoriei în Țara Românească în secolul al XVII-lea*, București, 2011, p. 204-258; eadem, *De la comunitatea patrimonială la comunitatea de destin: zestrea în Țara Românească în secolul al XVII-lea*, în volumul *De la comunitate la societate. Studii de istoria familiei din Țara Românească sub Vechiul Regim*, autori Violeta Barbu, Florina Manuela Constantin, Constanța Vintilă-Ghițulescu, Andreea-Roxana Iancu, Gheorghe Lazăr, București, 2007, p. 19-93.

însă acest fapt ar trebui cercetat mai cu atenție. Totuși, în urma unei zorite răvășiri a unor colecții de documente, cred că am descoperit un alt caz. Este vorba de un testament din aceeași vreme (noiembrie 1720)¹² al marelui vistiernic Iordache (Gheorghe) Ruset, prin care și-a lăsat casele din Iași în stăpânirea a patru dintre băieții săi (Constantin, Ioniță, Andrei și Ștefan), în vreme ce fiicele au fost înzestrate și dăruite cu sate răspândite prin toate ținuturile Moldovei. Marele vistiernic Iordache Ruset a mai avut niște case în Iași, pe care le cumpărase de la Hrisoscoleu, însă, pentru că acestea nu jucau rol de reședință a familiei, le-a dăruit fiicei sale, Safta, soția marelui logofăt Ilie Catargiu, care s-a stins repede din viață, iar pentru că socrul nu s-a înțeles cu ginerele, casele au fost luate înapoi de marele vistiernic și dăruite unui nepot: „fiului fiicii mele, Catrinii, lui Vasilie”¹³ (este vorba de marele vornic Vasile Costache).

Un alt caz, oarecum asemănător, poate fi socotit testamentul vornicului de poartă Bejan Hudici, care îi lasă fiului său, Antiohie, casele din Iași, două moșii (Pârstești și Dolina, în ținutul Hârlău) și câțiva țigani, în vreme ce pe fiica sa, Sanda, o înzestrăse cu „două rânduri de haine bune, un plug de boi, 6 vaci cu viței și doi țigani”¹⁴. Cred că o cercetare mai aprofundată a diatelor și foilor de zestre emise de boieri, mai cu seamă de cei mari, însă nu numai, ar putea certifica faptul că în secolul al XVIII-lea, atunci când din ce în ce mai multe familii boierești își așază curtea în Iași, a existat o preocupare ca reședința din capitală să fie lăsată moștenire pe linie masculină, cu scopul de a menține puterea mai veche sau mai nouă a neamului prin apropierea de Curtea domnească.

După ce a cumpărat aceste case, jumătate cu bani peșin, jumătate drept răsplată pentru o intervenție („mijlocire”) pe lângă Mihai Racoviță ca să-i restituie vânzătorului niște bani, „luați cu datorie în trebile domnești”, vistiernicul Iordache Cantacuzino <Deleanu>¹⁵ s-a îngrijit de lărgirea locului caselor, prin achiziționarea unui loc din vecinătate, de la Nastasia, soția răposatului Manolachi Hrisoverghi, căreia i-a plătit 70 de lei, cu care jupâneasa și-a acoperit niște datorii făcute de fiul ei mai mare, Neculai. Acesta își lăsase mama cu datornicii la poartă și cu „fată mare în casă”, fugind în „Țara Munteniască”¹⁶. Chiar dacă această cumpărătură arată faptul că vistiernicul Cantacuzino dorea să se așeze temeinic cu stăpânirea pe Ulița Mare a Iașilor, în anul care a urmat el nu a avut liniște din cauza stolnicesei Maria Urăschioaia, care a tot umblat pe la toate ușile, fie ale puterii domnești, fie ale puterii dumnezeiești, tot căutând să găsească o cale spre îndreptarea

12. George Fotino, *Studiu asupra situației femeii în vechiul drept românesc*, în *Pagini din istoria dreptului românesc*. Antologie, introducere, note și bibliografie de Gheorghe Cronț și Stanca Fotino, București, 1972, p. 56-72; *Istoria dreptului românesc*, vol. I, responsabil de volum Vladimir Hanga, București, 1980, p. 519-521.

13. Vezi, spre exemplu, foile de zestre publicate de L. T. Boga, *Documente basarabene*, I (*Foi de zestre*), Chișinău, 1928, 64 p.

14. Radu Rosetti, *Familia Rosetti. Coborâtorii moldoveni ai lui Lascais Rousaitos*, I, București, 1938, p. 38, 41 (scurt rezumat după copia din arhiva familiei Rosetti de la Solești; Ioan Rosetti, *Iordache Ruset*, în „*Revista Istorică Română*”, VII, nr. 1-2, 1937), p. 322 (mențiune, după aceeași copie). Această copie, ajunsă în colecția Documente Istorice a Bibliotecii Academiei Române (CCXXIV/93), sau alta, a fost publicată și comentată de Elena Bedreag, („*La vrerea mea este să-i dau au ba dintr-ale mele lucruri*”). *Diata marelui vornic Iordache Ruset*, în *Mihai Dim. Sturza la 80 de ani. Omagiu*, vol. editat de Mircea Ciubotaru și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, 2014, p. 571-586). O altă variantă a diatei, în limba greacă (DANIC, Achiziții Noi, CLXXXVII/1), cu data de an: 1708, greșită după părerea mea, a fost publicată în *Catalogul documentelor moldovenești din Direcția Arhivelor Centrale*, V, vol. întocmit de Veronica Vasilescu și Doina Duca-Tincuțescu, București, 1974, p. 218-219, nr. 819 (rezumat dezvoltat; în continuare voi cita: CDM). Elena Bedreag nu a folosit această ediție a actului datat 1708, considerând actul inedit, ci un rezumat oferit de Lidia Cotovanu, pe care, însă, nu l-a publicat. Din comparația rezumatului diatei din CDM cu textul românesc publicat de Elena Bedreag reiese că avem de-a face cu același document (varianta grecească nu are doar partea de la sfârșit sau, fapt mai puțin probabil, nu a fost rezumată de editori), a cărui dată corectă de an este 1720, dacă o judecăm și în legătură cu biografia vistiernicului și vornicului Iordache Ruset (Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 436-437).

15. Elena Bedreag, *op. cit.*, p. 583.

16. CDM, V, p. 352, nr. 1289.

„strâmbătății” ce i se făcuse. Până la urmă, vistiernicul Cantacuzino, auzind „blestemele” jupânei și nedorind să se încarce cu ele, a acceptat ca banii pe care-i împrumutase Mariei („au făcut pomană și m-au agiutat cu toate cele ce mi-au trebuit”), cu care aceasta își procurase cele necesare pentru căsătoria fiicei sale, Catrina, să fie socotiți ca dați în contul acelei case. Pomană, pomană, însă pe „izvod”, cu „toate anume scrisă, de câte i-au dat stolnicesăi Urschioae agiutor”, care, însumate, s-au ridicat la suma de 260 de lei¹⁷.

Liniștindu-se dinspre partea foștilor stăpâni ai caselor de pe Ulița Mare, vistiernicul Cantacuzino s-a preocupat și de deschiderea locului înspre Ulița Strâmbă, astfel că a cumpărat de la vistiernicul al doilea Vasile Adam niște case cu locul lor. Locul fusese al negustorului Adam, tatăl vistiernicului Vasile și al negustorului Sandu Adam, pe care acesta din urmă îl vânduse mitropolitului Ghedeon, care și-a făcut casă acolo. Apoi, vistiernicul Adam l-a răscumpărat de la mitropolit, după care, „agiungându-l nevoile”, l-a vândut șefului său de la Vistieria domnească, Iordache Cantacuzino®, iar acesta l-a schimbat cu un alt subaltern, vistiernicul Ștefan Luca, tot pentru o bucată de loc de pe Ulița Strâmbă, „șapte pași de loc în curmezișul locului de ș-au îndreptat ograda dumisale”. Pentru că acest din urmă loc era mai valoros, marele vistiernic i-a dat lui Ștefan Luca și „casăle ce-au fost cumpărat de la Vasiliță vistiernicul de le-au mutat pe locul meu, încă cu toate câte trebuiesc în casă”¹⁸.

Pentru toate aceste cumpărături, Grigore al II-lea Ghica i-a dat întărire lui Iordache Cantacuzino, pe care îl trecuse în treapta de mare spătar, la 20 februarie 1728. Acest ispisoc domnesc aduce câteva precizări și completări interesante la zapisele mai vechi. Astfel, atunci când diacul domnesc a ajuns la fragmentul despre fuga lui Nicolae Hrisoverghi în „Țara Muntenească” a scris „Țara Românească”, dovedind deplina interșanjabilitate a acestui nume¹⁹, iar când a însemnat despre mutarea caselor lui Vasile Adam pe locul lui Ștefan Luca a subliniat că „li-au tras cu meșterșug de li-au și mutat pe locul Lucăi vistiernic”²⁰.

Casele și locul din jur a rămas în stăpânirea lui Iordache Cantacuzino și în următoarele două decenii, regăsindu-se și în testamentul din 15 iunie 1749. Iordache Cantacuzino, acum mare logofăt, le dă celor doi fii, Ion și Iordache, câte o jumătate din casele din Iași, „cumpărate de mine”, iar fiicei, Safta, „casăle din Iași ce-am cumpărat locul de la giupâneasa lui Hrisoverghie și altu loc de la Vasiliță vistiernic”²¹. Chiar dacă și o fiică a intrat prin moștenire în stăpânirea unor case din Iași, acest fapt nu infirmă deplin „povestea” cuprinsă în titlu, pentru că miezul moștenirii a rămas celor doi băieți, iar o casă din preajmă a putut fi dată Saftei, măritată tot cu un Cantacuzino, însă din Țara Românească, Constantin (Dinu) Cantacuzino-Măgureanu. După ce și-a făcut testamentul,

17. Vezi spița familiei Cantacuzino, în *Familiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, III, *Familia Cantacuzino*, coordonator și coautor Mihai Dim. Sturdza, București, 2014, p. 38.

18. **Anexa 5** și **9**.

19. **Anexa 6** și **7**. Maria Ursachi a mai împrumutat de la marele vistiernic Iordache Cantacuzino, tot pentru nunta Catrinei, 150 de lei, însă prin intermediul cumnatului ei, vistiernicul Ștefan Luca, care a pus zălog moșia Cernauca, din ținutul Cernăuți. Pe lângă acești bani, s-au mai adăugat 20 de lei, luați tot de la Cantacuzino și tot cu același chezaș, din pricina morții grabnice a Catrinei. De aceea, pentru ca Ștefan Luca să nu-și piardă satul Cernauca a trebuit ca Maria Urăschioaia să vândă satul Zadubreuca, din același ținut, cumnatului ei, care l-a trecut mai departe pe seama marelui vistiernic Cantacuzino (Teodor Balan, *Documente bucovinene*, IV, Cernăuți, 1938, p. 25-27, nr. 17; document din 11 mai 1723, însoțit de rezumate ale unor documente din deceniile următoare privitoare la satul Zadubreuca). Soțul Catrinei a fost medelnicerul Constantin Silion (Mircea Ciubotaru, *Neamul boierilor Silion în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea*, în „Prutul”, an. III <XIII>, nr. 1-2 <51-52>, 2013, p. 20). Vezi și Mihai-Bogdan Atanasu, *op. cit.*, p. 513.

20. **Anexele 8** și **9**.

21. **Anexa 10**.

marele logofăt a mai trăit ani buni, astfel că a mai avut putere să iasă înaintea lui Matei Ghica voievod, pe care l-a rugat să-i reîntărească privilegiul obținut de la părintele lui, Grigore al II-lea Ghica, și anume dreptul de a ține cârciumă în casa și pivnița din capătul despre Ulița Strâmbă a locului său, unde să vândă vin, iar domnul a îndeplinit rugămintea „cinstului și credinciosului său boier”.

După moartea marelui logofăt Iordache Cantacuzino, locul său dintre Ulița Mare și Ulița Strâmbă, pe care el îl cumpărase și îl împărțise la urmași, a fost din nou adunat sub aceeași stăpânire de fiul său, Ioniță (Ioan) Cantacuzino, care a cumpărat, mai întâi, bucata de loc a surorii sale, Safta, de la cumnatul său, Constantin Cantacuzino fost mare ban, cu 1.000 de lei²², iar apoi, cealaltă jumătate din casele părintești, de la fratele său, Iordache Cantacuzino fost mare paharnic, căruia i-a dat alți 1.000 de lei²³. Întreaga suprafață, astfel întregită, i-a fost hotărnicită fostului mare vistiernic Ioniță Cantacuzino de vornicul de poartă Neculai Tiron și întărită în stăpânirea sa de Ioan Theodor Callimachi, la 7 aprilie 1761.

Cu acest document se încheie condica copiată de sulgerul Costandin Leondari, făcută probabil din porunca unui Cantacuzin, și o dată cu el închei și eu această scurtă prezentare, urmând ca, altădată (poate), să caut a găsi istoria acestui loc și a acestor case în deceniile de până la 1800 și în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

DOCUMENTE

1. 1901 septembrie 1, București. Condica de documente a d-lui I. Nădede. Notiță de Gr. Crețu.

Notiță

În această condică de 59 foi, *in folio*, a d-lui I. Nădejde sunt scrise pe 26 pagini 18 copii de documente moldovenești, toate de aceeași mână și „posleduite” de sulgerul Costandin Leondari, probabil în a doua jumătate a secolului al 18-lea.

Pe foia a II-a de la început se află scara cărții.

Primele două documente au data 1670 și 1671, 12 sunt dintre 1703 – 1728 și numai 4 dintre 1755 – 1761. 7 din ele emană de la 4 domni și anume: 4 de la Mihai Racoviță, iar celelalte 3 de la domnii următori, Grigorie și Matei Ghica și de la Ioan Theodor voievod, pe lângă cari am putea adăuga pe cel din 1703, scris de beizadea Ștefan, fiul unui alt Grigorie Ghica voievod. Celelalte sunt iscălite de boeri mai, jupânese de-ale lor, unele chiar de mitropoliți și episcopi. Obiectul principal e vânzarea unor locuri și case din Ulița Mare de pe atunci a Iașilor, aproape de casa Dancului (și probabil și de actuala biserică) a lui, locuri și case devenite de pe la 1780 proprietate a marelui vistiernic Iordache Cantacuzino și a fiilor lui. Documentele, deși copii, au o valoare destul de mare:

1) prin faptul că originalele, cari nu-s citate de d. V. A. Urechia, în *Operele complete* ale lui Miron Costin, pe cât se pare s-au pierdut; și nu se află nici în Biblioteca Academiei, parte ...¹ Creditul urban din Iași, casele avocat Alex. Teodoreanu (Ghibănescu).

2) prin mai multe notițe istorice însemnate în ele d(e) e(xemplu):

a) alungarea până în Paștile anului ultim al domniei lui Vasile Lupul a tuturor membrilor

22. Pentru secolul al XIX-lea, vezi Vasile Arvinte, *Român, românesc, România*, București, 1983, p. 147-157.

23. **Anexa 11.**

familiei acestuia de către domnul Gheorghie Ștefan, no. 1 și 2;

b) înrudirea prin căsătorie a lui Miron Costin cu casa lui Simeon Movilă, a cărei doamnă, Marghita, e amintită în aceleași numere, 1 și 2;

c) obligația ce aveau vameșii vămii celei mari de a plăti datoria către turci;

d) privilegiul de a moșteni imobile, în însăși capitala Principatului, acordat feciorilor de boeri, nu și fetelor acestora, no. 6, și altele.

Din particularitățile lingvistice se va releva forma numelui familiar *Sturze*, no 7 etc. (rar *Sturza*, *Sturzea*), care formă „sturza”, lămurește ușor originea românească a acestui cuvânt, nefiind altă decât vocativul lui *sturz*, ca și Colțea din *colț* etc.

Documentul no. 14 dovedește că și moldovenii ziceau uneori principatului vecin, Țara Românească, în loc de Țara Muntenească, contra așadar aserției *Hronicei anonime*, publicată de d. N. Iorga, în așa zisele *Opere ale stolnicului C. Cantacuzino*, p. 92.

București, 9 septembrie 1901.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/1. Notiță autografă a lui Grigore Crețu, atașată condicii.

¹ Un cuvânt neclar.

2. 1703 (7212) decembrie 1, Iași.

Noi Mihai Racoviță v(oi)e vod, cu mila lui Dumnezeu, domnu Țării Moldavii. Adică au venit înainte domnii mele și înainte alor noștri moldovenești boeri, mari și mici, credincios boiarinul nostru, dumniului Manul(achi) Hrisoverghi ce-au fost comis mare, și au arătat înainte domniei mele un zapis încredințat de la Ștefan, ficiorul răposatului Grigorie Ghica vodă, scriind și mărturisind precum de a lui bună voie i-au dat danie un loc de case din târgu din Iași, pe Ulița Mare, care loc iaste între casa lui Ursachi visternicului și între casa lui Toader Fliondor pitariul. Acestu locu de case l-au dat danie verii sale, Nastasiei, giupânesii dumisale lui Manul(ache) comisul.

Pentru aceia, și domniia me, dac-am văzut acestu adivăratu zapis de danie, crezut-am, și de la domnii me încă am dat și am întărit cu acest loc de case, ce mai sus scrie, pre dum(nea) lui Manul(ache) comisul și pre giupâniasa dumisale Nastasiia, ca să le hie și de la domniia me acest loc de casă driaptă ocină, și cuconilor și nepoților dumilor sale, și uric și întăritură, neclătit și nerășuit, în veci.

Și alt nimi să nu să mai scoale piste această carte a domniei mele.

Într-alt chip să nu fie.

La Iași, anul¹ 7212 <1704> dechemv(rie) 1.

Antioh vel log(o)fet².

S-au posleduit, Constandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/6. Copie.

EDIȚII: Gheorghe Ghibănescu, *Documente slavo-române*, în „Teodor Codrescu”, VI, nr. 4, 1936, p. 54 (mențiune după orig.; „În 7212 dec. 1, Mihai Racoviță reproduce în hrisovul de întărire tot textul scrisorii de danie. (ss.) Antiochie Jora vel logofăt”).

¹ Trei cuvinte în slavă.

² Urmează, stilizarea sigiliului domnesc, cu locul legendei colorat în roșu, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) g(os)pod”.

3. 1720 (7228) martie 10, Iași.

Noi Mihai Racoviță v(oi)e vod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei¹. Scriem și dăm știre cu această carte a domniei mele tuturor cui să cade a ști. Iată că au venit denainte domniei mele și denainte a tuturor alor noștri moldovinești boeri, a mari și a mici, dumniului Gligoraș Bozagiul biv vel vameș, de nime silit, nici asuprit, ce de a lui bună voie, ș-au vândut a lui driaptă ocină și moșie și cumpărătură, din ispisoc de pâra și de întăritură, ce are de la însumi domniia me, și din zapis de mărturie și de giudecată, ce are de la toți boerii, cei mari și mici din Sfatul domniei mele, curțile din târgu din Iași, de pre Ulița ce Mare, care acele curți au fost a lui Dumitrașco Ursachi, ce-au fost stolnic mare, și fiind Ursachi stolnic soție cu Gligoraș Bozagiul la cumpărătură vămii cei mari, în zilele domniei sale, lui Antioh vodă, într-a doao domnie, tâmplându-i-să mazilia, n-au fost apucat ca să-și ia sama Gligoraș Bozagiul cu Ursachi stolnic, tâmplându-i-să, după datoriia omniască, de au murit în curându vreme și Ursachi stolnic și nu s-au apucat să încheie soamile vămii. Iar după moarte lui Ursachi stolnic, făcând Bozagiul vameșul jalobă la domniia me, într-a d<oua>² domnie, de strâmbătate ce-au avut de cătră Ursachi stolnic, pentru ba<nii>² vămii, zicând <cum>² și parte lui, ce i s-ar fi venit din vamă, să o fie mâncat Ursachi stolnic, și datoriile turcilor stau asupra lui neplătite.

Întru aceia, domniia mea, văzând jaloba lui, atunce i-am orânduit la patru boeri ca să le tragă socotiala, anume: răposatul Manolachi Rusăt biv vel vornic, și la Dediul spat(ar), și la Savin Banul și Toma neguțitoriul, de li-au luat sama cu amănuntul cu dumniaei Mariia Ursăchioae stolniceasa pre izvoadile și pre catastiji, ce s-au aflat în săcriiul lui Ursachi stolnic după moarte lui, scrisă de Pavăl gramatic de vamă, care au fost sluga bătrân(ă) la Ursachi stolnic. Și din toată socotiala vămii sau aflat c-au fost luat Ursachi stolnic, mai mult piste cât i s-au fost venit și parte lui, 2.295 lei i pol³, fără 700 lei, ce i-au fost mai ertat Gligoraș Bozagiul.

Și neavând dumniaei Mariia Ursăchioae stolniceasa de unde ca să plătiască acești bani Bozagiului i s-au curmat giudecata mai pe urmă ca să plătiască cu moșiile ce i-au rămas de la soțul ei, Ursachi stolnic. Și dumniaei tot l-au urnit cu cuvinte câțiva ani de nu i-au fost dând nimică. Care apoi au mai avut giudecată și la domniia sa Nicolai vodă și iară i-au orânduit la doi boeri ca să le ia sama și să-i giudece, la dum(nea)lui Ilie Catargiul, fiind atunce vornic mare, și la dum(nea)lui Gheorghie Apostol, fiind vel paharnic. Și tot au cursu giudecata ca să plătiască dumniaei Ursăchioae cu moșiile, neavând cu altă cu ce plăti, căci dumniaei Ursăchioae la giudecata ce dintâi, ce s-au pomenit mai sus, au fost scos și o carte de blăstăm asupra boerilor, giudecătorilor, de n-ar giudeca cu dreptate.

Deci și dumniilor, văzând că-i giudecata cu dreptate, au urmat și dum(nea)lor după giudecata ce dintâi. Care și preț au pus dumniilor acelor moșii, precum arată diresăle, ce s-au făcut dumisale Bozagiului, și izvodul boerilor, ce s-au numit mai sus. În care izvod s-au prețluit și curțile din Iași, drept 500 lei. Și așe, li-au primit și dumniului Bozagiul, cum și alte moșii, carile sîntu scrisă anume și date cu giudecată Bozagiului, neavând altă ce lua.

Pentru care lucru, nici cu atâta nu ș-au ținut cu de lege dumniaei Ursăchioae stolniceasa, ce și acum, la a triia domnie a domniei mele, au eșit în trei-patru rânduri la Divan de ș-au întrebat cu dum(nea)lui Bozagiul de față, puind multe pricini, în tot felul, zicând: să i să scoață întâi zăstrăle ei, ce-au avut de la părinții dumisale, precum scrie la Sfânta Pravila, și cât ar mai rămâne să s(e) plătiască și datornicilor.

Deci cu adivărat această giudecată iaste cu dreptate. Numai așa am socotit, că această pricină să o fie zis dumniaei la giudecata cea dintâi, după moarte soțului său, lui Ursachi stolnic, că-i⁴ rămăsese bucate câteva și alte lucruri și moșii câteva, care s-ar hi scos și zestrăle ei și ar hi rămas și datornicilor. Iar dumniaei, acmu, au vrut să să lepede, piste 12 ani după ce s-au istovit bucatile toate și alte lucruri din casă și o samă din moșii, și încă cine au fost și dator lui Ursachi stolnic. Iar dumniaei au apucat de au luat dintr-acele datorii, <cu>²m și de la dum(nea)lui Dediul spat(ar) au luat.

Drept aceia, am giudecat cu giudeți dreptu, dacă nu s-au lepădat dumniaei, atunce să fie tot rămasă și platnică pecum s-au giudecat.

Însă au mai pus dumniaei și altă pricină pentru izvoadile vămii că sîntu scrisă cu asuprială.

Deci domniia me am chemat pe Pavăl gramaticul, carile s-au pomenit mai sus, și i-am arătat această pricină, și necrezându-lu l-am pus de au și giurat Pavăl pre Sfânta Evanghelie înainte domniei mele și a tot Sfatul nostru, precum n-au scris el acele izvoade, nici⁴ cu o asupreală. Și s-au crezut. Și tot au rămas dumniaei stolniceasa Ursăchioae platnică Bozagiului, precum arată la ispisocul domniei mele, ce s-au făcut la mâna Bozagiului mai pe urmă, ca să-i plătească cu moșiile, care moșii scriu anume în dresăle ce s-au făcut Bozagiului.

Deci și curțile din Iași li-au scos dum(nea)lui Bozagiul la vânzare, fiind și el dator altora, precum s-au pomenit mai sus. Și s-au întrebat întâi de surorile și de rudile lui Ursachi stolnicul și nime n-au avut să de acei bani, 500 lei, Bozagiului.

Însă au pus pricini și surorile lui Ursachi stolnic, cum au și ele parte într-acele curți, dar nici o dovadă n-au putut arăta la împărțala lor, ales pentru curțile din Iași. Care iarăși, și pentru această pricină, așa am giudecat domniia me împreună cu tot Sfatul nostru: cum nu încap fetile boerilor la curțile din Iași, fără cât rămân curțile din Iași în sama a ficiori de boeri să le moștiniască, precum este obiceiul din bătrâni și precum am apucat.

Deci după toate giudecățile, s-au sculat dumnialui Gligoraș Bozagiul vameșul și au vândut acele curți, cu locul lor cu tot, precum au fost îngrădit de răposatul Ursachi stolnic, lui Iordachi Cantacuzino vel vist(ier), într-acela preți, 500 lei, denaintea noastră și denainte a tuturor boerilor noștri. Însă pe giumătate de casă și pe giumătate de loc i-au dat dumisale danie pentru un bine ce i-au făcut dum(nea)lui Iordachi vel vist(ier) de i-au scos niște bani, cu mijlocul dumisale, de la cămara domniască, care bani au fost cheltuit Bozagiul de la dânsul, luați cu datorie în trebile domniei mele. Iar pe giumătate de casă, cu loc cu tot, i-au dat dum(nea)lui vel vist(iernicul) 250 lei, pecum arată și zapisul Bozagiului.

Deci și domniia me, dacă am văzut plată deplin(ă) și zapis de vânzare, am crezut. Pentru aceia, și de la domniia me am dat și am dăruit de mai sus numitului boiarinului nostru, dum(nea)lui Iordachi Cantacuzino vel visternic, pre acele curți, ce s-au zis mai sus, din târgu din Iași, de pre Ulița ce Mare, și cu locul lor cu tot, ca să-i fie și de la domniia me diriaptă ocină și moșiie și daniie și cumpărătură, lui, și ficiorilor lui, și nepoților și strănepoților, și uric și întăritută, stătător, în veci.

Iară dumniaei Mariia Ursăchioae stolniceasa cu ficiorii săi și cu surorile lui Ursachi stolnic, anume Catrina Solomoniasa cluceroae și Bălșoae vorniceasa, să nu să mai răspunză² în veci la aceste curți, căci denainte domniei mele și a tot Sfatul nostru au eșit în vânzare, precum scriem mai sus.

Și altul nime să n-aibă a să amesteca înaintea aceștii cărți a domniei mele.

La Iași, anul 7228 <1710>, mart(ie) 10.

Io Mihai Racoviță voievod⁵.

Acsentie uricariu <a scris>.

S-au posleduit, Costandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/8. Copie.

¹ Intitulația în slavă.

² Pătat cu cerneală.

³ „i pol” (și jumătate).

⁴ Scris greșit: „căci”.

⁵ Urmează, stilizarea sigiliului domnesc, cu locul legendei colorat cu triunghiuri galbene și negre, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) g(os)pod”.

4. 1720 (7228) martie 10, Iași.

Adică noi, Ghedeon arhiepiscop și mitropolit Suceavschiei, i¹ Gheorghie episcop Romanschiei, i Calistru episcop Radovschiei, Iorestu episcop Hușschiei, Ilie Catargiul vel logofăt, i Donici vel vornic Dolnii Zemli², i Ion Sturza vel vornic Gornii Zemli³, i Dumitrașco Racoviță hatman i părcălabu Suceavschiei, i Costandin Costachi vel spat(ar), i Sandul Sturze vel ban, i Costandin Rusăt vel pah(arnic), i Gavril Costachi vel stolnic, i Toader Păladi vel comis, i Mogâlde⁴ Brăescu vel medelnicer, i Iordachi Rosăt vel clucer, i vel pitar⁵, i Solomon Botez vel șătrar, i Vasilie Sturze vtorii⁶ logofăt, i Lupul Gheuca tretii⁷ logofăt, i Gligorie Cucorian, i Toader Cujbă, i Gheorghiiță i Manolachi vornici glotnii. Scriem și dăm știre cu această mărturie a noastră tuturor cui să cade a ști. Iată că au venit denainte noastră dumnilui Gligoraș Bozagiul biv vel vameș, de nime silit, nici asuprit, ce de a lui bună voie, și au vândut a lui driaptă ocină și moșie și cumpărătură, din ispisoc de pâra și de întăritură, ce are de la luminatul nostru domnu, mărie sa Mihai vodă Racoviță, și din zapis de mărturie și de giudecată, ce are de la noi, de la toți boerii, cei mari și mici din Sfatul mării sale, <pentru> curțile din Iași, de pre Ulița ce Mare, care acele curți au fost a lui Dumitrașco Ursachi, ce-au fost stolnic mare, și fiind Ursachi stolnic soție cu Gligoraș Bozagiul la cumpărătură vămii cei mari, în zilele mării sale, lui Antioh vodă, într-a dooa domnie a mării sale, tâmplându-i-să mazelie, n-au fost apucat ca să-și ia sama Gligoraș Bozagiul cu Ursachi stolnic, tâmplându-i-să, după datorie omeniască, de au murit în curându vreme și Ursachi stolnic și nu s-au apucat să să încheie soamile vămii. Iar după moarte lui Ursachi stolnic, făcând Bozagiul vameșul jalobă la mărie sa, Mihai vodă, într-a doua domnie a mării sale, de strâmbătate ce-au avut de cătră Ursachi stolnic, pentru banii vămii, zicând cum și parte lui, ce i s-ar fi venit din vamă, să o fie mâncat Ursachi stolnic, și datoriile turcilor stau asupra lui neplătite.

Întru aceia, mărie sa, vodă, atunce i-am orânduit la patru boeri ca să le tragă socotiala, anume: răposatul Manolachi Rusăt biv vel vornic, și la dumnilui Dediul spat(ar), și la Savin Banul și Toma neguștoriu, de li-au luat sama de amănuntul cu dumniaei Mariia Ursăchioae stolniceasa pre izvoadile și pre catastiji, ce s-au aflat în săcriiul lui Ursachi stolnic după moarte lui, scrise de Pavăl gramatic de vamă, care au fost sluga bătrână la Ursachi stolnic. Și din toată socotiala vămii s-au aflat c-au fost luat Ursachi stolnic, mai

mult piste cât i s-au fost venit și parte lui, 2.295 lei, pol 8, fără 700 lei, ce i-au fost mai ertat Gligoraș Bozagiul.

Și neavând dumniaei Maria Ursăchioae stolniceasa de unde ca să plătiască acești bani Bozagiului i s-au curmat giudecata mai pe urmă ca să plătiască cu moșiile ce i-au rămas de la soțul ei, Ursachi stolnic. Și dumniaei tot l-au urnit cu cuvinte câțiva ani de nu i-au fost dând nimică. Care apoi au mai avut giudecată și la domniia sa Nicolai vodă și iară i-au orânduie la doi boeri ca să le ia sama și să-i giudece, la dum(nea)lui Ilie Catargiul, fiind atunce vornic mare, și la dum(nea)lui Gheorghie Apostol, fiind vel paharnic. Și tot au cursu giudecata ca să plătiască dumniaei Ursăchioae cu moșiile, neavând cu altă cu ce plăti, căci dumniaei Ursăchioae la giudecata ce dintâi, ce s-au pomenit mai sus, au fost scos și o carte de blăstăm asupra boerilor, giudecătorilor, de n-ar giudeca cu dreptate.

Deci și dumniilor, văzând că-i giudecata cu dreptate, au urmat și dum(nea)lor după giudecata ce dintâi. Care și preț au pus dumniilor acelor moșii, precum arată diresăle dumisale Bozagiului, și izvodul boerilor, ce s-au numit mai sus. În care izvod s-au prețăluit și curțile din Eși, drept 500 lei. Și așa, li-au priimit și dumniului Bozagiul, cum și alte moșii, carile sîntu scrisă anume și date cu giudecată Bozagiului, neavând altă ce lua.

Pentru care lucru, nici cu atâta nu ș-au ținut cu de lege dumniaei Ursăchioae stolniceasa, ce și acum, la a triia domnie a mării sale, lui Mihai vodă, au eșit în trei-patru rânduri la Divan de ș-au întrebat cu dum(nea)lui Bozagiul de fați, puind multe pricini, în tot felul, zicând: să i să scoată întâi zestrăle ei, ce-au avut de la părinții, precum scrie la Sfânta Pravila, și cât ari mai rămâne să plătiască și datornicilor.

Deci cu adivărat această giudecată iaste cu dreptate. Numai așa am socotit, că această pricină să o fie zis dumniaei la giudecata cea dintâi, după moarte soțului său, lui Ursachi stolnic, că-i rămăsese bucate câteva și alte lucruri și moșii câteva, care s-ar hi scos și zestrile ei și ar hi rămas și datornicilor. Iar dumniaei, acmu, au vrut să să lepede, piste 12 ani după ce s-au istovit bucatile toate și alte lucruri din casă și o sama din moșii, și încă cine au fost și dator lui Ursachi stolnic. Iar dumniaei au apucat de au luat dintr-acele datorii, <cu>2m și de la dum(nea)lui Dediul spat(ar) au luat.

Drept aceia, am giudecat cu giudeți dreptu, dacă nu s-au lepadat dumniaei, atunce să fie tot rămasă și platnică pecum s-au giudecat.

Însă au mai pus dumniaei și altă pricină pentru izvoarele vămii că sîntu scrisă cu asuprială.

Deci mărie sa, vodă, au chemat pe Pavăl gramaticul, carile s-au pomenit mai sus, și i-au arătat această pricină, și necrezându-l l-au pus de au și giurat Pavăl pre Sfânta Evanghelie înainte mării sale, lui vodă, și înainte noastră a tuturor, precum n-au scris el acele izvoade, nici cu o asuprială. Și s-au crezut. Și tot au rămas dumniaei stolniceasa Ursăchioae platnică Bozagiului, precum arată la ispisocul mării sale, lui vodă, ce s-au făcut la mâna Bozagiului mai pe urmă, ca să-i plătească cu moșiile, care moșii scriu anume în dresăle Bozagiului.

Deci și curțile din Eși li-au scos dum(nea)lui Bozagiul la vânzare, fiind și el dator altora, precum s-au pomenit mai sus. Și s-au întrebat întâi de surorile și de rudile lui Ursachi stolnic și n-au vrut nime să de acei bani, 500 lei, Bozagiului.

Însă au pus pricină și surorile lui Ursachi stolnic, cum au și ei parte într-acele curți, dar nici o dovadă n-au putut arăta la împărțala lor, ales pentru curțile din Iași. Care iarăși, și pentru această pricină, așa am giudecat noi cu toți, boerii, cum nu încape fetile boerilor la

curțile din Iași, fără cât rămân curțile din Iași în sama a ficiori de boeri să le moștiniască, precum este obiceiul din bătrâni și precum am apucat.

Deci după toate giudecățile, s-au sculat dum(nea)lui Gligoraș Bozagiul vameșul și au vândut acele curți, cu locul lor cu tot, precum au fost îngrădite de răposatul Ursache stolnic, dumisale cinstit fratelui nostru, lui Iordachi Cantacuzino vel vist(iernic), într-aceia preț, 500 lei, denaintea noastră a tuturor. Însă pe giumătate de casă și pe giumătate de loc i-au dat dumisale danie pentru un bine ce iau făcut dumniului Iordachi vel vist(ier) de i-au scos niște bani, cu mijlocul dumisale, de la camera mării sale, lui vodă, care bani au fost cheltuit Bozagiul de la dânsul, luați cu datorie în trebile domnești. Iară pe giumătate de casă, cu loc cu tot, i-au dat dumniului bani gata, 250 lei, pecum arată și zăpisul Bozagiului.

Deci și noi, văzind plată deplin(ă), am dat și de la noi și am întărit cu această mărturie dumisale lui Iordachi Cantacuzino vel vist(iernic) ca să-i fie și de la noi acele curți, cu loc cu tot, dumisale driaptă ocină și moșiie și daniie și cumpărătură, și fiilor lui, și nepoților dumisale, stătătoare, în veci.

Iară dumniaei Mariia Ursăchioae stolniceasa cu ficiorii săi și cu surorile lui Ursachi, anume Catrina Solomoniasa cluceroae și Bălșoae vorniceasa, să nu să mai răspunză în veci la aceste curți, căci denainte noastră s-au vândut, precum scriem mai sus.

Și pentru mai mare credință ni-am iscălit cu toți, ca să s(e) știe.

La Iași, anul⁹ 7228 <1710>, mart(ie) 10.

Ghedeon mitropolit Moldovlahii¹⁰; Calistru episcop Rad(a)uțchii; Ilie Catargiul vel log(o)f(e)t; Darii Donici vel vornic; Sturze vornic; Dumitrașco Racoviț(ă) hat(man); Costandin Costachi vel spat(ar); Sandul Sturze vel ban; Costandin Ros(ă)t vel pah(arnic); Toader Paladi vel comis; Iordachi Rosăt vel clucer; Vasile Sturze vtorii log(o)f(e)t; Lupul Gheuca tretii log(o)f(e)t¹¹; vornici(i) glotnii.

S-au posleduit, Costandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/8. Copie.

¹ Slavonism: „și”.

² „Țara de Jos”.

³ „Țara de Sus”.

⁴ Scris: „Mogilde”.

⁵ Numele marelui pitar lipsește.

⁶ „al treilea”.

⁷ „al doilea”.

⁸ „jumătate”.

⁹ Trei cuvinte slave.

¹⁰ Urmează, stilizarea sigiliului Mitropoliei, cu locul legendei colorat cu triunghiuri galbene și negre, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) Mitropolii”.

¹¹ Urmează, stilizarea unui sigiliu, probabil al Porții domnești, cu locul legendei colorat în galben cu puncte negre, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții)”.

5. 1720 (7228) aprilie 12.

Adică eu, Nastasia, fata Sturzii, giupâniasa răposatului Manolachi Hrisoverghi, ce-au fost stolnic mare, scriu și mărturisăscu cu acest adivărat zăpis al meu la mâna dumisale lui Iordachi Cantacuzino vel vist(iernic), precum să s(e) știe că eu, de nime sălită, nici asuprită, ce de a me bună voie, am vândut un loc de casă, cu pivniță de piatră, în târgu în Iași, pre lângă Ulița ce Mare, care moșiie îmi este driaptă a me. Și mi-au dat 70 lei întru mânule mele.

Drept aceia, ca să-i fie dumisale și giupânesii și cuconilor driaptă moșie, în veci.

Iar carile dintre ficiorii miei sau din rudile mele s-ar mai amestica să fie blăstămat și neertat de domnul nostru I(isus) H(risto)s și lepădat și urgisit de mila lui D(u)mnezeu, pentru căci la nevoia mea, când mi-au luat toate bucatile ce avem de mă hrănim cu dânsle un datornic a ficiorului meu celui mai mare, a lui Niculai, fiindu-i dator, la dum(nea)lui visternicul am năzuit de mi-au dat acești bani pe locul casălor mele, de mi-am scos bucatile, căci ficiorul meu acel mai mare, el au făcut datorie și au fugit în Țara Munteniască, iar la mine au venit datornicul lui cu carte domniască și au plinit și mi-au luat stupii câți avem, și boi, vaci, și eu cu fată mare în casa me.

Deci eu am vândut al meu loc drept și mi-am scos bucatile și ce mi-au rămas, iarăși mi-am chivernisit casa me. Pentru aceia, să nu mai aibă ficiorul meu, acel mai mare, a mai răspunde sau a mai întoarce vrodată, că pentru datoriile lui s-au vândut și pentru multe neagiunsuri și a mele. Și când ar veni din pribegie lui să s(e) iscălească în zăpis, iar de-ar pune vo pricină, blăstămul ce am scris mai sus să fie asupra lui, și ori la ce giudecată ar merge să nu să asculte.

Și pentru mai mare credința mi-am pus și pecete.

Și au iscălit și alții, boeri mari și mici ce s-au întâmplat.

Nastasia stolniceasa.

7228 <1720> april(ie) 12.

Ilie Catargiul vel log(o)f(ă)t martor, Dumitrașco Racoviț(ă) hat(man), Sturze vornic, Sandul Sturze vel ban și alții.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/10. Copie.

6. 1721 (7229) martie 30.

Adică eu, Maria stolniceasa, a răposatului Dumitrașco Ursachi ce-au fost stolnic mare, fac știre cu acestu adivărat zăpis al meu la mâna dumisale lui Iordachi Cantacuzino vel vist(iernic) și altora, tuturor cui să cade a ști, pentru casăle mele din Iași, carile sînt pe Ulița Mare, având eu multă pâră cu Bozagiul vameșul la mărie sa Mihai vodă pentru niște datorii ce cere Bozagiul vameșul la mine, zicând cum cî i-au rămas soțul meu, Ursachi, din vama, când au fost amândoi soții la vama ce mare.

Deci, dându-mi mărie sa vodă casa Bozagiului pentru acele datorii, dum(nialui) Bozagiul scoțind casele la vânzare, li-au cumpărat dum(nea)lui visternicul, pentru care cumpărătură, având eu și pricini cu dum(nea)lui și jăluind cum am mare strâmbătate și socotind și dum(nea)lui să nu-i fie blăstăm, nu m-au lăsat de tot să fiu păgubaș(ă), că tâmplându-mi-să a căsători pe fiică-me, pe Catrina, și lipsându-mi multe de carile îmi trebuia, iarăși au făcut pomană și m-au agiutat cu toate cele ce mi-au trebuit, care s-au socotit prețul acele cheltue, 260 lei, cât au cheltuit dum(nea)lui.

Deci, văzând și eu atâta agiutor de la dum(nea)lui, pentru să nu mai fie niciodată scârbă între noi sau gâlceavă sau între ficiorii noștri i-am făcut zăpis și de la mine pe acele casă, ca să fie dreaptă moșie a dumisali, în veci, și cuconilor dumisale. Și de pe zăpisul meu să aibă dum(nea)lui a-ș(i) face și dresă domnești.

Pentru credința am și iscălit eu împreună cu fiu meu, cu Vasilie, și Gheorghie și Toderașco, ca să știe și să fie dumisale de mare credință.

7229 <1721> martie 30.

Marie Ursăchioae¹; Catrina solniceasa; Vasili Ursachi; Gheorghii Ursachi; Toader Ursachi.

Ștefan Luca martur și am scris zăpisul.

Ilie Catargiul vel log(o)f(ă)t martur; Costandin Costachi vel spat(ar); Darie Donici vel vornic; Sturza vornic; Dumitrașco Racoviț(ă) hat(man); Costandin Ros(ă)t vel pah(arnic); Sandul Sturza vel ban; Costandin Balș; Iordachi Cant(a) med(elnicer); Anghelachi vornic glotnii și alții.

S-au poseduit, Costandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/10 bis. Copie.

¹ Lângă nume, copistul a desenat sigiliul Mariei Ursăchioaia, cu locul legendei colorat cu puncte negre, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții)”.

7. 1721 (7229) aprilie 28, Iași.

Noi Mihai Racoviță v(oie)vod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei¹. Adică au venit denainte noastră și denainte a tuturor alor noștri moldovinești boeri, a mari și a mici, cinstit și credincios boiarinul nostru, dum(nea)lui Iordachi Cantacuzino vel vist(ienic), și ni-au arătat un zăpis încredințat de la dumiaei Mariia stolniceasa, giupâneasa a răposatului Dumitrașco Ursachi ce-au fost stolnic mare, cu pecete dumisale și iscălit și de fii(i) dumisale, anume Vasilie, și Gheorghie și Toader, sinove² Dumitrașco Ursachi stolnic, și zăpisul scris și iscălit de boeriu nostru, dum(nea)lui Ștefan Luca biv vist(iernic), scriind și mărturisând cu acel zăpis a lor, făcut din sat din Jușca și trimis la mâna boiarinului nostru, care s-au numit mai sus, dum(nea)lui Iordachi Cantacuzino vel vist(iernic), precum având dumniaei Mariia stolniceasa multă pără la Divanul domniei mele cu Bozagiul vameșul pentru casăle a ei din Eși, carile sîntu pe Ulița Mare, care acele casă cu adivărat s-au dat cu driaptă giudecată din Divan dumisale Bozagiului biv vameș, pentru nișe datorii ce s-au aflat dator Dumitrașco Ursachi stolnic, soțul dumisale, din vamă, fiind ei soții la vamă amândoi, precum arată mai pre largu, cu dovadă, la diresăle ce s-au făcut din Divan dumisale Bozagiului de la domnia me, așjidire și de la toți boerii cei mari.

Și dumniaei stolniciasa n-au pus pricinile aceste deplin în zăpisul dumisale, căci Bozagiului nu i s-au dat pentru datorii numai casăle din Eși, ce i s-au dat și alte moșii, sate, de-a lui Ursachi stolnic. Deci și Bozagiul vameșul, cum scrie dumniaei stolniceasa Ursăchioae la zăpisul său, scoțându acele casă la vânzare li-au cumpărat dum(nea)lui Iordachi Cantacuzino vel vist(iernic).

Pentru care cumpărături, având dumniaei pricini cu dum(nea)lui vist(iernicul) și jăluind cum are mare strâmbătate și socotind și dumnilui să nu-i fie cu blăstăm, nu o au lăsat de tot să fie păgubașă, că tâmplădu-i-să a-ș(i) căsători pe fiică-sa, pe Catrina, și lipsindu-i multe de carile îi trebuia, iarăși au făcut pomană și o agiutorit pe dumniaei cu toate cele ce i-au trebuit, care s-au socotit prețul acele cheltuele, 260 lei, cât au cheltuit dum(nea)lui.

Deci, văzând și dumniaei atâta agiutor de la duminalui și pentru să nu mai fie niciodată scârbă între dânșii sau gâlceavă sau între ficiorii lor, i-au făcut acel zăpis și de la dumniaei,

cu feciorii săi, pe acele casă, ca să-i fie diriaptă moșie a dumisale, în veci, și cuconilor dumisale.

Deci și domniia mea, dacă am văzut acel zapis adivărat și plată iarăși deplin(ă) de atâte bani cum scrie mai sus, precum ni-au arătat dum(nea)lui Iordachi Cantacuzino vel vist(iernic) și izvod de față, toate anume scrisă, de câte i-au dat stolnicesăi Ursăchioae agiutor.

Întru aceia, și de la domniia mea am dat și am întărit pre acele casă și cu locul lor cu tot credincios și cinstit boerului nostru, care s-au numit mai sus, dum(nea)lui Iordachi Cantacuzino vel vist(iernic), ca să-i fie și de la domniia me driaptă ocină și moșie și cuconilor dumisale și nepoților dumisale, și uric de cumpăratură și de întăritură, cu tot venitul, stătătoriu în veci.

Aceasta scriem.

La Iași, anul 7229 <1721> april(ie) 28.

Io Mihai Racoviță voievod³.

Ilie Catargiul vel logofăt.

Lupul 3 log(o)f(ă)t.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/11. Copie.

¹ Intitulația în limba slavă.

² „fiii”.

³ Urmează, stilizarea sigiliului domnesc, cu locul legendei colorat în roșu, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) g(os)pod”.

8. 1723 (7231) ianuarie 20, Iași.

Adică eu, Vasilie Adam biv vtorii vist(iernic), făcut-am zapisul meu la mâna dumisale lui Iordache Cantacuzino vel visternic, ca să știe că i-am vândut dumisale casăle mele de aice din Iași, care sîntu pre Ulița Strâmbă cu tot locul cât cuprinde, care acestu loc au fost cumpăratură tătâni-mieu, lui Adam neguțitoriul, de la Mane Sârbul neguțitoriul, ginerele lui Andronic, cumnat lui Vâlco, care acestu loc l-au fost dat fratile meu, Sandul neguțitoriul, danie sfinții sale părintelui chir Ghedeon mitropolitul, și sfinție sa au făcut acestu casă, și eu le-am cumpărat de la sfinție sa.

Acum, agiungându-mă nevoiele, le-am vândut dumisale vist(iernicului) Iordachi Cant(acuzino), drept 60 lei, bani gata. Și mi-au făcut dum(nea)lui plata deplin la mânele mele.

Și când i-am vândut dumisale aceste case mi-am întrebat pe frate-mieu, Sandul, și pe alte rude a mele și nime nu li-au cumpărat, ce de acmu înainté să fie dumisale și giupânesii dumisale și cuconilor dumisale moșie în veci. Și i-am dat dumisale și zapisul cel vechiu de cumpăratură și zapisul cel de la părintele mitropolitul.

Pentru credința am iscălit și eu și alți boeri carii s-au tâmplat.

Și eu, Beldiman biv visternic, am scris zapisul.

La Iași, în anul¹ 7231 <1723> ghenar(ie) 20.

Vasilie Adam biv vtorii vist(iernic); Ștefan Luca vist(iernic); Ilie Catargiul vel log(o)f(ă)t mart(o)r.

Gheorghie mitropolit Sucevschii²; Darie Donici vel vornic; Sturze ban; Sandul Sturza

vel ban; Vasili ot Vist(ierie) și alții.

S-au posleduit, Costandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/12. Copie.

¹ Patru cuvinte în limba slavă.

² Urmează, stilizarea sigiliului Mitropoliei, cu locul legendei colorat cu triunghiuri verzi și negre, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) M(itropoliei)”.

9. 1723 (7231) martie 20, Iași.

Noi Mihai Racoviță v(oi)e vod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei¹. Adică au venit înainte domnii mele și înainte alor noștri moldovinești boeri, a mari și a mici, Vasilie Adam biv vtorii vist(iernic), de nime silit, nici asuprit, ce de a lui bună voie, ș-au vândut casăle de aice din târgu din Iași, pe Ulița Strâmbă, cu tot locul lor cât ține aceste casă, li-au vândut dumisale cinstit și credincios boiarinului nostru, Iordachi Cantacuzino vel visternic, drept 60 lei, bani gata, fiind acestu loc lipit de casăle dumisale, și nevrând alții din rudire² lui să cumpere au dat dum(nea)lui vel vist(iernicul) acești bani de mai sus scriși, 60 lei, deplin întru mânule lui Vasile vist(iernic), care aceste case și cu tot locul lor cât ține au fost și lui Vasilie vist(iernic) de pre tată-său, Adam nequștoriu.

Așjidire, au mai venit înaintea noastră și denainte boerilor noștri, a mari și a mici, Nastasiia, giupâneasa lui Hrisoverghie, fata Sturzei, împreună cu fiul ei cel mai mic, Mihalachie, și ș-au vândut un loc de casă cu pivniță despre Ulița Mare, iarăși boeriului nostru de mai sus numit, dumisale lui Iordache Cantacuzino vel vist(iernic), drept 70 lei bătuți. Și le-au dat dum(nea)lui bani(i) deplin întru mânule lor.

Însă să s(e) știe și aceasta, că un copil a ei mai mare, fiind în Țara Munteniască, nau iscălit în zapis, dar pentru datoriile lui s-au vândut acestu loc de case, precum arată zapisul lui, ce-i la mâna dumisale lui vel vist(iernicul), că luând datornicii toate bucatele mâni-sa, ai Hrisoverghioai, și neavând cu ce să-și scoată bucatele, au vândut casăle ei de la părinții ei de au dat pentru ace datorie. Care și acestu loc de casă, fiind lipit de casăle dumisale visternicului și neaflându-să alții nime din rudile lor ca să de banii să cumpere, li-au cumpărat dum(nea)lui vel visternic(ul), și ș-au luat banii denainte Divanului domnii mele.

Drept aceia, dar și domniia me, dacă am văzut de bună voia lor vânzare și deplin(ă) plată întru mânule lor, am dat și am întărit și de la domniia me, de mai sus numitului boiarinului nostru, dumisale Iordachi Cantacuzino vel visternic, pre acele casă, cu tot locul lor, ce-au cumpărat de la Vasilie Adam visternicul. Așjidere, și pre acel loc de casă și cu pivnița ce-au cumpărat de la Nastasie, giupâniasa lui Hisoverghie, din zapis de cumpărătură ce ni-au arătat, ca să-i fie și de la domnie me drepte ocini și cumpărături, dumisale și cuconilor dumisale, și uric de la domniia mea, neclătit și nerășuit, niciodinoară, stătător în veci.

Și nime altul să nu să amestece piste această adivărată carte a domnii mele.

La Iași, în anul³ 7231 <1724> mart(ie) 20, în a triia domnie.

Io Mihai Racoviță voievod⁴.

Ilie Catargiu vel logofăt.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/13. Copie.

1 Intitulația în limba slavă.

2 Așa în text.

3 Patru cuvinte în limba slavă.

4 Urmează, stilizarea sigiliului domnesc, cu locul legendei colorat în galben, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) g(os)pod”.

10. 1724 (7232) martie 29.

Ștefan Luca vist(iernic) fac știre cu această scrisoare a me ca să s(e) știe, precum am avut tocmală cu dum(nea)lui Iordachi Cantacuzino vist(iernic) de i-am dat o bucată de loc din locul ce-am fost cumpărat ei de la Paradis, pe Ulița Strâmbă: i-am dat șapte pași de loc în curmezișul locului de ș-au îndreptat ograda dumisale. Și dum(nea)lui încă mi-au dat casăle ce-au fost cumpărat de la Vasiliță vistiernicul de le-au mutat pe locul meu, încă cu toate câte trebuiesc în casă.

Pentru credința am iscălit.

7232 <1724> martie 29.

Ștefan Luca vist(iernic).

S-au posleduit, Costandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/14. Copie.

11. 1728 (7236) februarie 20, Iași.

Noi Grigorie Ghica voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei¹. Adică domnia me am dat și am întărit boerului nostru cinstit și credincios, dumisale lui Iordache Cantacuzino vel spatar, pre a sa driaptă ocină și moșie, pe casăle de aice din Iași, di pe Ulița Mare, cu tot locul lor cât au ținut Ursachi stolnicul, și cu alte locuri ce-au mai cumpărat dum(nea)lui pinpregiur, din ispisoaice de cumpărătură și de întăritură ce-au avut de la domnia sa, Mihai vodă, care casă cu tot locul lor ș-au cumpărat și é<l>² de la Gligoraș Bozagiul ce-au fost vameș mare. Însă pe giumătate de casă și cu giumătate de loc i-au dat dumisale danie pentru un bine ce i-au făcut dum(nea)lui Iordachie vel spat(ar), când au fost visternic mare la domnia lui Mihai vodă, de i-au scos niște bani de la cămara domniască cu mijlocul dumisale, care bani au fost cheltuit Bozagiul de la dânsul, luați cu datorie în trebile domnești. Iar pe giumătate de casă, cu loc cu tot, i-au dat dumnialui vel spat(arul) bani gata, 250 de lei, în mânule Bozagiului, iar Bozagiul au fost luat aceste casă, cu multă pâra și cu giudecata a tot Divanul lui Mihai vodă, de la stolniceasa Ursăchioae pentru multă datorie ce-au avut Bozagiul la Dumitrașco Ursachi stolnic, precum mai pre largu arată ispisocul domniei sale, lui Mihai vodă, ce de vânzare Bozagiului.

Așjidire, ni-au mai arătat dum(nea)lui vel spatar(ul) și altu ispisoc a domniei sale, lui Mihai vodă, într-acesta chip scriind, cum după cumpărătură ce-au cumpărat dumnialui aceste casă de la Bozagiul, văzind jalobele stolnicesii Ursăchioai, ce să jăle tot de strâmbătate și scotind și dum(nea)lui vel spat(arul) să nu fie cu blăstăm, încă de iznoavă au mai dat dum(nea)lui și stolnicesii Ursăchioaei 260 lei că tâmplându-i-să a-ș(i) căsători Ursăchioae pe fiică sa, Catrina, și lipsindu-i multe de cele câte îi trebuia, ca unii fete de boeriu, iarăși

au făcut dum(nea)lui pomană agiutorind-o pe dumniaei stolniceasa cu toate câte i-au trebuit, care s-au socotit prețul acelor cheltuele ce-au cheltuit dum(nea)lui vel spat(arul) deplin acei bani ce mai sus scriu, 260 lei. La care, atunce și stolniceasa, din bună voia sa și cu toți ficiorii ei, au dat zapis osăbit de la dâșii de vânzare pre aceste casă.

Așjidire, au mai arătat dumnialui vel spat(arul) și alt ispisoc de la domniia sa, Mihai vodă, scriindu cum ș-au cumpărat și <1>2 și alte casă, cu tot locul lor, de la Vasilie Adam biv vtorii vist(iernic), drept 60 lei, bani gata, care și lui Vasilie vist(iernic) i-au fostu de pre tată-său, Adam neguțitoriul. Fiind aceastu loc despre Ulița Strâmbă, hotărându-să cu locul dumisale ce-au cumpărat cu casăle de la stolniceasa Ursăchioae, au lipit și acestu loc la ograda dumisale. Și mai scrie tot la acel ispisoc a lui Mihai vodă, precum ș-au mai cumpărat dum(nea)lui și alt loc de casă cu pivniță, despre Ulița Mare, de la Nastasie, giupâneasa lui Hrisoverghie, fata Sturzii, și de la fiul său cel mic, Mihalache, drept 70 lei bătuți, bani gata, măcar că un ficior a ei mai mare, fiind fugit la ace vreme în Țara Românească, în zapis n-au iscălit, dar pentru a lui datorie s-au vândut acestu loc, de vreme că luând datornici(i) toate bucatile mâni-sa, Hrisoverghioai, și neavând cu ce își scoate bucatile, au vândut casăle ei de la părinții ei și au dat pentru ace datorie și l-au lipit iarăș(i) la ograda dumisale.

Întru aceia, iarăș(i) au mai arătat dumn(nea)lui vel spat(arul) și altu zapis de la Ștefan Luca vist(iernic), scriind cum au făcut schimbătură cu dum(nea)lui vel spat(arul): au dat Ștefan Luca vist(iernic) o bucățe de loc din locul casălor sale dumisale lui vel spat(ar) de au lipit-o la ograda dumisale, și dum(nea)lui vel spat(arul) au dat lui Ștefan Luca niște casă gata, care li-au fost cumpărat dum(nea)lui vel spat(arul) de la Vasilie vist(iernic), și încă li-au tras cu meșterșug de li-au și mutat pe locul Lucăi vist(iernic).

Care aceste locuri, toate câte scrie mai sus, li-au cuprinsu dum(nea)lui vel spat(arul) toate în ograda dumisale.

Drept aceia, dară și de la domniia me am dat și am întărit, de mai sus numitului boiariului nostru cinstit și credincios, dumisale lui Iordachi Cantacuzino vel spat(ar), pre acee casă gata, cu tot locul lor, ce ș-au cumpărat de la Bozagiul și mai pe urmăși de la Ursăchioae. Așjidire, și pe alte locuri de casă ce osăbit ș-au mai cumpărat, care li-au îngrădit toate într-o ogradă, și schimbătură ce-au avut, ca să-i fie dumisale și de la domniia me, driaptă ocină și moșie și uric și întăritură, cu tot hotarul, stătătoriu în veci.

Și nime altul să nu să amestece înainte cărții domnii mele.

La Iași, în anul³ 7236 <1728> fevr(uarie) 20, întru întâia domniie.

Io Grigori Ghica voievod⁴.

S-au posleduit, Costandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/15. Copie.

¹ Intitulația în limba slavă.

² Omis.

³ Patru cuvinte în limba slavă.

⁴ Urmează, stilizarea sigiliului domnesc, cu locul legendei colorat în roșu, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) g(os)pod”.

12. 1755 (7264) octombrie 20, Iași.

Io Matei Ghica voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei¹. Facem știre

cu această carte a domniei mele tuturor cui să cade a ști că iată ni-au arătat al nostru cinstit și credincios boeriu, dum(nea)lui Iordachie Cantacuzino, biv vel logofăt, o carte de la răposatul, fericitul întru pomenire, părintele domniei mele, mărie sa Grigorie Ghica v(oie) vod, scriindu că dum(nea)lui, având un loc de casă aice în târgul Iași, pe Ulița Strâmbă, care loc l-au lăsatu dum(nea)lui din hotarul ogrăzii dumisale și ș-au făcut casă și pivniță de piatră supt casă, care iaste lipită de ograda dumisale, și într-ace pivniță își puni vinul care iaste de trebuința casăi dumisale, și câteodată să întâmplă de-și vinde câte trei-patru buți de vin. Și mărie sa, părintele domniei mele, au socotit, fiindcă casăle boerești pe locul dumisale și lipit(e) de ograda dumisale iar nu este crăcimă în târgu nici la mahala, și s-au milostivit mărie sa și au hotărât cu testamentu, când s-ar întâmpla a vinde vin într-ace pivniță să aibă pace despre toți, de camână, de bezmăn, de cepăritu, și din braniște, și de buar², și de de loc agesc, și de pecete agiască și de alte angării de toate, ce-ar fi pe alte crăcime de aice din Eși, de toate să fie scutită, că așa au voit mărie sa, părintele domniei mele, ca nime să nu îndrăzniască a-i face oricât de puțină supărare.

Deci și domniia me, după carte răposatului părintelui domniei mele, am găsit cu cale și i-am întărit dumisale pe această mai sus scrisă casă cu pivniță, ce iaste lipită lângă ograda dumisale, ca oricând s-ar întâmpla să vândă vin. Și domniia me m-am milostivit ca s(ă) fie scutită de toate acele mai sus scrisă, nime întru nimică să nu supere, ce toți să s(e) feriască și să de bună pace de toate angăriile, că oricine să va ispiti a face mult val piste carte domniei mele să vor pedepsi de la domniia me.

Aceasta scriem.

La Iași, în anul³ 7264 <1755> octomvr(ie) 20.

Io Matei Ghica v(oie)vod.

T(oa)d(er) ⁴ log(o)f(ă)t procitelnom⁵.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/16. Copie.

1 Intitulația în limba slavă.

2 „bour”.

3 Patru cuvinte în limba slavă.

4 Urmează, stilizarea sigiliului domnesc, cu locul legendei colorat cu triumphiuri negre, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) g(os)pod”.

5 „Toader 3 logofăt a citit”.

13. 1760 (7269) septembrie 27.

Costantin Cantacuzino biv vel ban înștiințaz cu această scrisoare a me, precum să să știe că de a me bună voie am vândut dumisale cumnatului Ioniță Cantacuzino biv vel vist(iernic) un loc cu pivniță de piatră în târgul Iașii, ce iaste lângă locul dumisale, care să începe lungul locului din Ulița Strâmbă și merge până în Ulița Mare, care măsurându-să pe latul locului, din cărare grădinii ce merge drept la portița grădinii din fund și până în zaplazii ogrăzii dumisale răposatului Aristarh visternic, s-au aflat la măsurătoare 14 stânjăni domnești și trei palme latul locului, care acestu loc și mie îmi este dat de zestre de la răposatul socrul meu, dum(nea)lui Iordachie Cantacuzino logofăt.

Și socotindu eu că mie nu-mi este atâta trebuitor acestu loc, cu casă și cu pivniță de piatră, iar dumisale îi iaste mai trebuitor, fiind tot în ograda dumisale, iată, de bună voia me, m-am tocmit cu dum(nea)lui și i-am vândut locul acestu de mai sus arătat, cu casă și cu pivniță de piatră, în 800 lei, bani gata. Și mi-au dat dumniului acești bani toți deplin,

dar mai pe urmă, singur dum(nea)lui, de bună voie dumisale, știindu-mi neputința me, au scos și mi-au mai dat 200 de lei, cu care mi-au plinit 1.000 de lei, care bani, de mai sus arătați, luându-i eu toți deplin în mâna me, i-am dat această scrisoare la mâna dumisale, ca să aibă dum(nea)lui a stăpâni locul acesta, cu casă și cu pivniță de piatră cu bună pace, și niam de niamul dumisale, în veci. Și pe scrisoare me aceasta să aibă dum(nea)-lui a-li face și întăritură domniască și nime din fiii sau niamul nostru să nu să amestice la această de bună voie a me vânzare, ce să aibă dum(nea)lui a stăpâni cu pace.

Și la această tocmală și vânzare s-au tâmplat mulți boeri mari și ficiori de boeri, carii mai gios s-au iscălit.

Și eu încă, pentru mai mare încredințare, am iscălit, punându-mi și pecete.

7269 <1761> săptemv(rie) 27.

Costandin Cant(acuzino) ban am vândut; Ianache Cant(acuzino) 3 log(o)făt; Radu Racoviță log(o)făt martur; D. Paladi vornic martur; Lupu Balș vel vornic martur; Vasili Ros(e)t hat(man); Iordachi Cant(acuzino) biv vel pah(arnic).

S-au posleduit, Costandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/16 bis. Copie.

14. 1760 (7269) octombrie 20.

Iordachi Cantacuzino biv vel pah(arnic) adiverescu cu această scrisoare a mea, precum parte me din locul casălor din târgu din Iași, ce-am avut de la răposat părintele nostru, adică pe giurăte dumisale badelui Ioniță, frate-mieu, și pe giurăte mie, precum arată și diata tatălui nostru, afară de locul ce-au dat răposat(ul) zestre surorii noastre, lelii Saftii, care loc iaste pe Ulița Mare, și nefiindu-mi mie trebuitor, din bună voia me, i-am vândut dumisale fratelui meu, badei lui Ioniță Cantacuzino biv vel vist(iernic), toată parte mea aceasta, drept 1.000 lei, adică una mie lei noi, care bani mi-au dat dumniului toți deplin în mâinile mele. Și dum(nea)lui să aibă a-și ține și a-și stăpâni tot locul acesta cu pace.

Și vânzare aceasta să fie bună, nesmintită, de cătră nime în veci. Di pe care să aibă a-și face dum(nea)lui și întăritură g(os)pod. Și la această, de bună voie me vânzare, sau întâmplat și alți boeri mari, carii mai gios au iscălit.

Și pentru mai adivărată credința am și iscălit.

Iordachi Cant(acuzino) pah(arnic).

7269 <1761> octomvr(ie) 20.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/17. Copie.

15. 1761 (7269) aprilie 7, Iași.

Cu mila lui Dumnezeu, noi Ioan Theodor vevoda, domnu Țării Moldavii. Facem știre cu acest hrisov al domnie(i) mele, tuturor cui să cade a ști, că iată, viind înainte domniei mele cinstit și credincios boeriul nostru, dum(nea)lui Ioniță Cantacuzino biv vel vist(iernic), ni-au arătat pentru casăle dumisale și locul lor de aice din Iași, la Ulița Mare, cu pivniță de piatră și cu crâșmă și cu altă pivniță de piatră și dughene din dos, la Ulița Strâmbă, și cu altele ce sînt făcute în ogradă, care li-au dat dumnealui răposatul log(o)făt Iordachi Cant(acuzino), părintele dumisale, cu diiată. Adică giunărate dumisale vist(iernicului) Ioniță Cantacuzino și giunărate pah(arnicului) Iordachi Cant(acuzino), fratelui dumisale, după cum arată la diiata dumisale log(o)fătului.

Deci acea giunărate de loc de casă, la Ulița Mare, nefiind trebuitori dumisale pah(arnicului) Iordachi și fiind tot în ogradă cu locul dumisale vist(iernicului) Ioniță, l-au vândut dumisale vist(iernicului) Ioniță, fratelui dumisale, în 1.000 de lei, după cum am văzut domniia mea și scrisoare cel de vânzare al¹ dumi(sale) pah(arnicului).

Așijdere, și pentru alt loc ce au mai fost cumpărat dum(nea)lui răposatul Iordachi Cant(acuzino) log(o)făt de la giupâneasa lui Hrisoverghie și de la Vasiliță vist(iernicul), care locu l-au dat dum(nea)lui log(o)fătul zestre fiicii dumisale bănesii Saftei, după cum arată și pentru acest loc la diiata răposatului, și nefiind trebuitori nici dumisale banului Dinului Cant(acuzino), iarăși, fiind tot în ograda dumisale vist(iernicului) Ioniță, i l-au vândut dumisale locul acela, cu casă și cu pivniță de piatră, iar în 1.000 lei, după cum am văzut domniia mea și scrisoare ce de vânzare a dumi(sale) banului.

Și au rămas tot locul de la Ulița Mare, cu casă cu tot și cu pivnițele de piatră și crâșma cu altă pivniță de piatră și cu dughenile, ce sînt din dos, și cu altele toate câte sînt al(e) dumisale vist(iernicului) Ioniță Cant(acuzino).

Deci, cerșând de la domniia mea ca să rânduim vornici de poartă să i să măsoare tot locul dinspre toate părțile cât ține ograda dumisale și cârșma și cu toate dughenile ce sînt din dos pe locul dumisale și să i să facă întăritură, am poroncit domniia mea dumisale Ion Bogdan vel log(o)făt de-au rânduie pe Neculai Tiron vornic de poartă, carele mergându din poronca domnie(i) mele la casăle dumi(sale) vist(iernicului) Ioniță Cant(acuzino) au început a măsura cu un stânj(en) de 8 palme domnești, întâi din fața Uliții Mari pe din afară, din colțul grajdului ce este lângă cuhne vist(iernicului) Aristarh și până în colțul cuhnii, unde să începe altă uliță, pîntre ograda vist(iernicului) Ioniță și pîntre ograda dumisale hat(manului) Costandin Ros(e)t: s-au aflat 49 stânj(eni).

Deci de acolo, din colțul ogrăzii, de la cuhne, s-au măsurat drept pe lângă zăplazi până în colțul locului ce să abate Ulița Strâmbă spre poarta Dancului, și s-au aflat 67 pol stânj(eni).

Deci de acolo, din colțul locului, de unde este hotar piatră, drept pe lângă gura pivniții de piatră, ce este la cârșma dumi(sa)li, și pe denainte dughenilor, ce sînt pe afară al(e) dumsale vist(iernicului), pe lângă zăplazi, drept până unde să desparte cu zăplazul dumi(sale) vist(iernicului) Aristarh: s-au aflat 41 pol stânjăni.

Deci de acolo, pe lângă zăplazii dumi(sa)li vist(iernicului) Aristarh, ce să desparte ograda de grădina dumisale vist(iernicului) Cant(acuzino), și drept la Ulița Mare, până iarăși în colțul grajdului dumisale vist(iernicului) Ioniță Cant(acuzino), de unde s-au început întâi, și s-au aflat 69 pol stânj(eni). Și s-au închiet tot locul ogrăzii și a casălor și cu dughene cu tot și pivniță și toate, cu măsura de câte patru părțile ogrăzii.

Deci domniia mea, văzând scrisoare de vânzare a pah(arnicului) Iordachi, fratele dumisale, și al dumisale banului Dinului Cant(acuzino), cumnatul dumi(sa)le, întru care arată al¹ dumilor sale bună voe, i-au vândut dumi(sa)le visternicului tot locul ce-au avut.

Iată și domniia mea am dat și am întărit cu acest hrisov al domniei mele, de mai sus numitului cinstit și credincios boeriului domnie(i) mele, dumi(sa)le Ioniță Cant(acuzino) biv vel vist(iernic), pe tot locul ce este arătat mai sus, după măsurătura vornic(ului) de poartă, atâta locul ce are dat de părintele dumi(sa)li, cât și cel de cumpărătură, să-l stăpâniască cu bună pace, în veci, dum(nea)lui și giupâneasa și cuconii dumisale, după măsurătura ce este arătat(ă) mai sus.

Și altul nime să nu să amestece.

Și s-au scris hrisovul acesta în orașul domniei mele, în Iași, cu mâna lui Dumitrachi Vârnav ot Vist(ierie).

7269 <1761> apr(ilie) 7.

Io Ioan voevod².

Ioan Bogdan vel logofăt procit.

Ianachi Cant(acuzino) 3-ti log(o)făt procit.

S-au posleduit, Costandin Leondari sulger <m. p.>.

BAR, Documente istorice, CMXXVI/18. Copie.

1 Așa în text.

2 Urmează, stilizarea sigiliului domnesc, cu locul legendei colorat în roșu, având în câmp mențiunea: „l(ocul) p(eceții) g(os)pod”.